

Aj. I 786

IDAU

N:o 6

Teine aastakümnik
jaanuar - veebruar
<1927>

Tänu Õhtugümnaasiumi
III. klassi õpilaste aiasõbr

Väljaandja aadress "IDAU"
Täinheide.

Õhmetaja:

Mastukam, C. Jovan.

Pegev, J. Mäe.

ÜÜKS AASTAKS.

Väsinuna, silmades paljudel pisarad, südames mured ja rinnas mõnigi pettunud lootus, lahkusime - nlatades üksteisele kätt jälle uuele kordnagemisele. Raskemeelsuses, peäd.rinnale vajunud, sammume mures talvisel tänaval, vastu jahedat jõuluööd. Siht meil paljuilgi saamatuks jäänd; olevik ümber ilma rahulduseta, kattis meie kaaslaste vaate eest, ning ununes lahkumiskäepigistus. Ent taevast sirasid tähed ja sõidukil kellade helin hõlju- tas möödujate sammude sahinat külmas krudiseval armel, kus rada juhtis rädurit edasi, edasi...

Lahkunult ununesid päevade möödumatu raskused. Lapse- lik hirm ning ilmsüütuses varjatud kavalus osutus peagi võõrana. Tulid meile asemele talvised seltskonna tujud ja heoletus askeldusis, kus kadusid aja kajja igapäeva toi- mingud...

Sääli tärkasid siis unesti lootused, eel avanesid si- hid. Jõulupuu küünalde säras leegitsema löönud soovid kiirelt kandusid üle vanaaasta, ja meie lehitseme päev- päevalt kustuvaid ja kolunud lehti, milliste sissejuha- tuse kirjutab aeg. Veel jõulukuünalde sära me silmil ja värskus ning rõõm - ta kuubub ning meelitab kaugemale meid ja me ulatunud üksteisele toetuseks kätt, hüüdega "h ä ä d u t s a s t a t ! " sammume paremate sih- tide poole. -

+++++AAAAA+++++

Triollette Algusele.

K.Sass.

Ei kunagi ma küsi Ajalt -
kas igaveseks lahkud Sa? :
Ta ikka kustub nagu kaja.
Ma kunagi ei küsi Ajalt...
Und kurba näen vast lahkund Ajast -
Mu Armastus ja kodumaa,
kuid kunagi ei küsi Ajalt -
vast igavikku rändad Sa?

+--+

Las' sureb õõ ja sünnib hommik -
vast lootused Tae. alavad? :
Kuid ära tõuse vana. Hommik
sest sureb õõ - ja ärkab, hommik...
2 --

Teed valmistab Sull' kuldne koidik -
ja udukujud rändavad,
sest sureb õõ ja ärkab Hommik -
me lootused Tas elavad.

PORTRETSID "VIDEVIKUST".

6. "Pennü".

Veel Bernhardiks hüütud, muidugi mitte suguluse pärast kuulsate St.-Bernhardi kervaste neljajalgsete inimeste sõpradega, vaid nii - sündimisest saadik. "Pennü" perekonna nimi jääb kauaks ajaks klassipäevaraamatusse ilutsema, olles sinna "erakorraliselt" mõningate vägitegude eest sisse kaetud, "õpetuseks järeltulevatele põlvkolele". Et aga vägitükid meest ei riku, seda andis mõista ka meie ajaloolane, respektiive hra Madisson, kui sõnas "Pennü" perekonna nime kohta nõnda: "Jaaa, -, see on ju aus nimi!"

On tüse- ja kaelakas. Songib nii iseloomulikult, nagu amapart küljelt küljele, nagu vinnamisvalmis-buksiirlaev. Kirvetöö, -stleb mõni ja võrdleb kohe Willem Ernitsaga: väliselt mõlemad avarad, kuid vahe on selles, et esimene neist ei põiga päris "kõvasti" elumuresid eemale peletada, teine on aga "maru"-karsklane. - "Pennül" on veel üks paramus, milles meie ei kahtle: kui ta lööb "krõbe" kaela, ja "satteri" selga, siis muutub üsna džentelmenlikuks: kui ka püksid veel vähe avaramad oleksid - näeksime kohe eesti Čapiinit oma ees. Ah sool! Ka oktoober oleks siin ülitarvilik - see teeks ta muidugi veel kenamaks ja Čaplinikumaks. Usume, et ta võik suure eduga kas fiimis või ka avalikult sirkuses esineda; erilist nõojmestamist poleks tarviaki: paari marga eest teek sulle paarkümmend lollinägu. Seegipärast on ta suur sportlane, teeb kõik kergesporidi alad kaasa jalakeerutusest kuni "jalgalaskmiseni"; ning olla koolivahelisel võistlusel ka "silma paistnud": 100-t meetrit jooksnud vist (vabandan, ma ei ole ise spordimees ja sellepärast ei olnud tockord ajamõõtja juures), aga ta jooksnud 100-t meetrit vist 19,999 sekundiga. kui asi samas sunnas edasi läheb, võib ta varssi ka Klumbergile ja Lossmannile "pähe teha". - Ei ole kurameerimise vastu, kuid ootas klassis ei leia nähtavasti ühtki naisninge, kelle süda "pommitaks" tema südamele kaasa. Sagedasti on kuulda kuidas "Pennü" avaldab otsekoheselt oma arvamist mõnede Madonnale näkku: "Sa oled kena neisterahvas, aga..." ja need aga'd on väge mitmekesisised: mõnel Madonnal olla rääkimisel suu väga aamuli, mõnel jälle jalad liiga kõverad jne

alles nyyd olen jälle ennast liigutama hakanud.

Teie pakkumine on mind sygavasti liigutanud, aga Teie peate mind suuremaks kirjanikuks, kui ma olen. Mina ei oska oma mõtteid nii korrektselt väljendada, et keegi neid kohe võiks üles tähendada. Ma pean oma kontsepte ikka kymme korda parandama ja viilima, kui neil vähegi miski kirjanduslik väärtus peab olema. Võtke vastu mu sydämlik tänu. (allkiri)

Klubil oli täiesti kahju,

Viimasel ajal on jülikhõli professorid stenografiste järgi nõudmist avaldand.

Klubi on täiendand süsteemi, loond lyhendusi (yle tuhande) jne... Klubi liikmeist said kuus Riigikokku stenografistena 1923.a.

Loodetavasti võtab edespidi stenograafiline liikumine Bestin enam hoogu - ta tähtsusest hakatakse ju enam aru saama.

---ooOoo---

K e l g u m ä e l .

*Poisid, kelgumäele -
Kutt, kah tule sinna,
kihutama joonega
üle mäerinna.

Säh, poiss, sa võta kelk,
suitsud säene ette;
vaatane, kes võidu teel
võtab oma kätte."

Seltsis ikka lõbusam
sõita meest alls.
"Hoi sinna küljele,
ära ümber kalla:

Säh! on kõrge kaldaperv,
säh! võib-uppi minna.....
Külm mul nina näpistab -
lase liugu sina!"

12.II.26.

P.Luigi.

V a n g i l a n g e m i n e .

K. S a s s .

Mul tundus nagu minu südamesse
 ka oleks tungind nende surmav tääk,
 ent siiski jäi veel lootus anessesse:
 vast väaratub mulle saatuslik see lõõk?
 Siis viivuks heitsin pilgu sündmusesse
 ja mõtlesin - vast olen elus saak
 ma neile? - Võttis minu seljakoti
 üks teine haaras maast mu automaadi.

Neid palusin, et elju jätaks minu.
 "Kust oled haavatud", üks küsis nii,
 "kui vana sa ja milleks meie vastu
 te sõdite?" - Mis vastust annan neil? -
 Mus äkki sündis valetada himu:
 viisteist ma aastaid kandsin - kostsin ent:
 "Mul seitseteist on aastaid kantud juba,
 kuid elamiseks palun teie luba!"

"Kas sunniviisil võeti sind või vabalt
 sa kodust välja tulid - sõdima?"
 "Ma kottu tulid välja täitsa vabalt!"
 kõik jäivad vaik - siis piina kartsin ma,
 kuid nende küsimusil kostsin vahvalt:
 "Miks tulid?" - küsite - mul kodumaa
 nii nagu teil - eks kutsund teidki tema
 me vastu; nagu teil - mul kodus ema!"

Üks lahkus meist - tõi sinna komisare,
 see vaatles mind ja küsis midagi.
 Mu vastus oli talle vistist aare -
 sest kostis nii: "Vang viige külasse!"
 Koit valgustas ju idas taevakaare,
 öö oli möödud, hommik ärkas siis
 ja ühes hommikuga ärkas elu
 mus uuesti: saad omet' vabaks - KODU!

Kaks meest mind oma õlule siis võtsid
ja kolmas kandis järel kraami mu-
nii minuga nad küla poole tõtsid.
Tee külla oli pikk, nii lõpuata,
et mitu korda mind nad maha panid
mu oma palve p'äl. Sõäl hingetu
maas lamasin, ta ei edasi mind viidi,
et lamades ma 'i verest tänjaks jookse.

See mees, kes kandis minu kallist kraami,
läks teisist ette, jooksis küllasse,
mu kandmiseks tõi kaasa kanderaami;
et kergem mul, seks pandi raamile
ja kiiresti mind küla poole kanti.
Kui katku ohvrid leivad lamasiid
ja õmber haigutasid shervered,
ka paiguti veel põlesivad tareed.

Poolpõlend majasse mind sisse kanti,
üks vanamees sõäl värises kui haab,
tõi õlgi ta, mind õlgedele pandi...
Kes teab, mis minust edaspidi saab?
Mull' palve pääle veidi juua anti,
kuid keelduti, sest oksale ta a'ab.
Siis lõigati mu riided, saapad lõhki,
et võimalduks verd kehalt ära pühki.

Mind mõhiti kui last, kes ilma sünnib.
Ent oneti ma sündisingi sõäl.
Last pestaks emaibu verest puhtaks;
mu kehalt pesti verd ja karjusin
kui laps, kes kaotab emaibust toodud
see õilsa vara. Oli väetim hää!
kui sündind lapsel siiski minul: Tundein
kuis minu veres sündiv kodu nättis.

Ent valu mu - vaid aatom tollest perest,
(nii ennast mõtiskeles lchutin)
mis siin ja seal kõik nõretavad verest -
end isamaale tules - tasuta piin.-
Kui olin mähitud ka kogu verest,
Üks astus tuppa kaunis kõrge mees,
täisk löögi valmis, nõõripundar seljas,
ent ise lõvina ta lähel käras:

"Mis siduda veel kuradit - täsk maku!
ja nende huvides me södime -
need vabatahtlikud - kes ajas sõtta
neid-" "Vanka kolask, ära lärmitse.
Tal isegi on palju raskeid haavu
ja teipad sa, kuis piinas kaunatab!"
Mu sanitari kõne pääle laskus
too kolask Vaaka toast vandudes.

Sai vaevalt läinud see, siis tuppa astus
Üks kõrgea komisar, mind silmitses
ja viimaks laus ääre pingil istus,
paar sõna paberile kirjutas...
Siis raksatus, et laual tuli kustus.
Vist väljas lõhkes poom - kild vihises
just läbi akna tuppa. Kahju aga
ei kellelegi teind, vaid lõhkus akna.

Too sissetulnud mees mult palju küsis -
kust polgust ma, kuipalju väge siin;
ja ikkagi ta pilk mu pääl püsis.
Ta küsimusil osalt vastasin,
ent valetades: seitsemendast ma polgust,
tal andsin vastuse. "Ah, on's see nii?"
ironiliselt muigas oma ette,
mu mütsilt võttis märgi enda kätte.

"Kas on's see seitsmes polk?!" mu seundi märki
mul' näidates ta valjult kätatas.
Jäin vaht - viast asi muutub isevärki?
mind järsku haaras mõte. Naeratas
mu kartust nähes komissar. See märki
läks - julgust sain. Veel mõnda päris taas.
Ei saanud talle sõna vastata,
sääli sisse kanti jälle haavatu.

Mees soolikaid käes hoides hoigas valus,
põlv ettepoole oli keeratud,
ja esimesed sõnad - juua palus.
Ta silmad minu poole pööratud,
siis tundsin sõbra mu, kes piin' ulus.
Mul tundus kergem: keks me kedutud!
Ta nimi Oswald Puuming - Tartust pärit,
kuid Vabaduse hüüd meid ühte tiris.

Ke temalt küsti polgust päritolu.
"Ma teisest polgust" vastas haavatu.
"Mis kurat valetad, sa valge molu!
üksainus root teid pääle tuli - nüüd -
üks teisest, teine seitsmendast on polgust."
Seepäele sõnu leidis õnnetu:
"Ma pärit olen teisest jalapolgust,
kuid siideks olin seitsmendas ma polgus."

Veel midagi meilt küsti, vastas tema:
ei ühtki vastust enam annud ma,
vaid meeles jäid mul sõbra viimased sõnad,
mis minu poole pöördes ütles ta:
"Vend, jõuad kedumaale kord kui sina,
Ta Vabaduse Altarile sa
siis astu, teata, et ta eest ma surin,
vii terviseks Tall' minu bingis soovid!"

Ta kõneles, ent vaevalt kuulsin sõnu:
mind vaikselt hearas kauksestev õõ.
Kord tundsin külma, jälle sooja mõnu,
taas sõpra nägin; valdas sama õõ
kui mindki, teda. Ümber jutukõnain
mind unest üles a'as - sääl kihvas töö
me ümber. Erkas sõber. Kaigerongil
vist olime - ruum-haavatuid täis pungil.

Üks hoigas, teine vandus rahvaid, sõnu
ja paljuil kõdunevast kehast vaim
läks kõrgemale maisest olemisest.
Vast üle pooltel selle järel aim,
et lahkub eskeldusist, sumedusest.
Üks naaber püüdnud mind õlast - "Kain,
mull' anna juus!" pöörsin silmad sinna,
ta aga rändas Lunastaja Linna.

Oh hallid kanglased, kodumaata,
te Vabaduse kangelaks suur idee
ja kumav priius olnd, nütüd valudega
vaid tervitate tõusnud koitu te,
ja enda elu ohverdamisega
saanud teie elust elule idee,
mis kumab säälpool silmapiiri - valgus -
laps sünnib sääl - me uue elu algus.

Vaid mõni tund sest mäda - vaenlaseid me
veel elime. Nütüd saanud sõpradeks
ja ühine me haavust voolav veri.
Kes langesid, said ühe Isa pojiks,
ent maiseid kehi nende värsko lumi
sääl väljal katab. Tervitades üks,
ju nende tardund silmad kustuvad
me uue päeva koitu naeldudes.

V a n g i s.

Kord märkasin, mind kanderasmiil kanti,
öö .. tuled vilkusivad õmbruses;
üks auto seisis, sellele mind paadi,
ka teisi - minema siis varises.
Vaid aru sain, et olin kuski linnas.
Taas mineviku kujud rändasid
mu vaimuvallas - seisatasid need,
taas uinusin... eh uuepildid kenad!

Päev vaibumas, kuid võitlus kestab ikka,
siin heig'vad haavatud, sääli korjused,
õrpnelli raskused; mehed pikka
õrastele vastu liginevad. Need,
ja teised kukuvad, kuid lahing ikka
ei raue veel. Kas võidab kuulsuskeed?
on küsimuste keeruline rõngas...
SÄäl midagi mul vastu õla pörkas.

Baev muutus ärduseks, kuid jälle vihaks
sai kogu olemine - õlas haav!
Siis võitlus sai mu olemise ibaks
ja tormates vaid karjusin - "Hurraa!"
Seepäele keegi püüdnud mind pihast,
tall' püüsi laega andsin ühe hooi,
siis ärkasin ja leidsin ennast voodis.

Käes "utka" mul, see relva aset täitis
ja andsin hoope voodi otsale.
"Part" purunes ja mulle kilde heitis,
siis ärkasin ja tulin arule.
Kui häbi eest and vaiba alla peitsin
taas ruumi andes põrgu valule,
kuid oma olemise seisukorda
ei taipand veel - on Jumalate koda

see, või...? ei oskand omal selgeks teha,
kuia lähingu st sain ilusasse nii
ma majasse; miks valitab mu keha
ja muud seesarnast. Kullustas muil viia,
mu vilets saatus; kustu edev oha
ja hõvikkaarel ärka, koit, sa alia:
Mia selgust palusin ma elule
ja üksisin teas raskel' unenle.

Oh mineviku õndsus, kadunud kuhu,
jätud oleviku sünye kujutelm.
Mu sõbrad, lähingvennad, õlsad kujud,
miks mind - teid kattis raske unekelm;
ka palju teid, kel ees veel noornetujud
õid unuma; kui võttis sõda kelm.
Ka viimset keeslast mul ei antud naha,
kui ärkasin, vaid verem - aega vähe

mu ärkamist ta küsind minu järel
ja läinud ära - Linna Jumale.
Jään üksi sellest suurest selgast järel,
kes võitisid, ja sihaks koduma.
Üns elu Sa, nüüd seisain Siin laval
ja haigutades vastan tühjusse.
Kes poleks ilus - meatud olla - unes
Ivanovo-Polotc väljal lumes.

Kui hääbuv müüt ma seisain tuisus lume
kesk välja, hulgas korjuste ja kuud,
Sõ valgustajad silmitsesin - tume
ta oli: sadas paksult verist lund...
Oh ajavain, miks oled sa nii tume!
Ma vaimus annan vabadusel' suud,
ent vabadus on veres sulav lumi,
või priiuslaste igavene uni!?

Kuid kellele ma üteti suud andsin,
kus on see vaimu valdav vabadus:
Kas teie kustund valu, keda kandsin
ma omas rinnas, või on kannatus,
mis lõppes teie surmaga, mu kaalid?
Kõik: kannatus ja surm on - vabadus:
ka see on vabadus kui kargel seisn
ja teiste eest, kui häbis, silmi peidan.

Need raske palavikus sonimised
ja sünges kujutelmis tulevik;
mu kehaist tükikeste lõikamised
ja kaotatud nii õnnis minevik,
ka haavatute õndsed huikamised:
Neist koosnes sääl mu raske olevik.
Viisteist mul aastaid oli selja taga,
vaid mõne päevaga sain vanaks aga.

Viis päeva läks - mind valdas terve mõistus,
ent olin vang - kuid inimeste seas,
ja kellega veel hiljuti kees võitlus
mu paremates aastais, noores eas!
Sai nende kaauks otsustatud heitlus:
Võit naeratas ka nende meeste reos.
Nii elu säädused - nad vabaks loovad
üht, teist ent võitlus-altarile toovad.

Kuus korda nad mu paruks kistud keha
sääl lõikseid ning võtsid välja säält
küll kilde, kuule; aitas unerohi
mu valu varjata ja hoidis häält
ka karjumisest. Verest tühjund keha
mul valati paar liitrit soolast vett.
Seetõttu nagu vähe teibusin.
Et olen vang - sest mõttest hoidusin.
(järgneb)

KIRJAD TUULELE.

A. Ivan.

Vaikselt kaob valu. Aegamööda ja märkamata möödub elukurbus. Olin kaua vaikinud. Olin kaua enesega võidelnud; ei saanud enam midagi mõtteid avaldada. Nüüd on see aeg nagu unenägu. Kevad on juba täies ilus. Haljendavad metsad ja maa ning päikene palavalt paistab, hõbetades hõiskavat elu. See on nüüd ja lahe ümbrus. Puudub raske ja rusu jäine rõske külm viludus om vihmadega. Otsin juhust anduda ennast päikese palavate kiirte kallistusse. Nad suudlevad mind põletavalt. Sulutud silmil mäletan olnud aegu. Liuglevad mööda vaikus mitmesugused mälestused. Ja ma mäletan sind, Tuul. Tulevad unesti meele need ajad, mil juhtis mind saatuse tahe sinuni. Oh, kui vägevad olid siis lootused, kui võimas ja uhke olin enese üle. Soovel ja igatsusil polnud siis piire, ei lõppu, kuid möödus õndsus. Purunesid lootused nägemisest kevade ilu. Purunesid varemeiks unistused hõiskest ja õnnest. Saatuse ei tehtnud, et ma sind kaugel omaks oleks pidanud. Saatuse ei lubanud mulle sinuga, ei lubanud puhata pehmele samblasängil ja unistada lindude laulus kuivalgeil õil su läheduses.

Ma matsin sinu juure õrnad nooruse unistused, murdisin eluidu, mis tõstes sinu juures oma pääd võimsale elule. Sa tead seda, sa kuulsid neid kesköö kellalööke, mil viimases suudluses matsin sinusse oma K õ i k. Nüüd ohverdavad kõik, on ahervared järele jäänud. Nüüd murdunud see, mis üles end sirutas. Sa jumalik haldjas hõljud murrul, kuna ma majajäetult närtsin igatsusis. Ei ole enam lootust Sinu leidmiseks, ei ole jõudu enam tardumiseks oma kurblikku pilku Sinu poole, ei ole kannatust kuulamiseks Sinu häält, sest need kisuivad haavad, mis rahuldustunnet leidnud vaikusel ning üksilduses.

Siiski näen igapäev Su eluaset, kus võisid mulle õnne tuua, ja ma ei suuda ükskõiksusega ialgi sinna vaadata, sest ma tean - saäl ärkas kard nooruse jõud, mille olin, võib pila, ehk igavesti matnud. Ei saa sind enam kutsuda, ei tagasi hüüda, sest mul teada Sinu otsus. Mu hing alistub temale, olgugi, et see temale surmavaks on.

a pean pühaks Sinu tahtmist ja ei otsi Sind leidmiseks enam, sest Sa ei soovi seda ja olgugi, et nüüd alles, kus Sinust kõige suurem pundus, kus kõige võimsam igatus Sind kutsub, Sind oleks tarvis hingele, mis hukkumas abastuses.-

Andesta, Tuule-neid, mu mõtteile, andesta mälestuste pärast, mis kujunenud silmile. Püüan troostida ja vaigistada rahutut meelt ilmunud päikese hellitustega teades, et ka nendaki mind jätavad ja varssi ka nendegi soojus muutub jäiseks küluseks, ent niisugune on mu elu, sarnane mu saatuse.

S ü g i s .

A. Ivan .

Nagu rõõm ja mure kaksikveennad, samuti on kevad ja sügis üksteisele. Rõõm vaheldub murega ja mure rõõmuga, kevad loob rõõmu ja elustab kõiki, kuna sügis toob kurbust ja surma, kuid annab südamele siiski rahuldust - lootuse uueks kevadeks päle pika, surmava talve unelenise. Kurb ja vaik on loodus, ei kuulu enam lõckse hõbedane trallitus sinava taeva alt, ei hõiska enam õõbik õite sees. Närtsinud on õied, surand on kevane hõiskav elu, ning tühjus ja igavus on vahetunud võluva kevadise ilu. Hall niiskus hõljub üle sügise maastiku ja temas tundub surma lehk.

Laululiselt kullaseks ja kirjuks koltunud metsad on pärjana asetunud surnud maastiku üle, millelt lahkunud viimased rändlinnud, kes oma jumalagajätvaid viimseid helisid siiajääjaille inimesile saadavad.- Tühjus ja kurbus on asetunud ka inimeste hinge. Mõõdud ka säätki koos valgete kevade õõdega elu ilusamad hetked.

Aga lootused on asetsenud rinda ja inimene usub - veel uuesti tuleb kevad, veel kord õitsevad lilled, veel kord hõiskab võimsalt õõbik...! Surm on mõõdaminev nagu sügis ja talv, eel uuesti ootab elu, eel veel palju on ilusat soojust, päikese paistet ning magusate lilledega lõhna ja ilusat lindude laulu. Närbuvate asterite esemel arvavad kevade lilled oma õõsed päikese kiirtele, et võluda liblikat tema rännakult.

Inimene, ka sinagi elama pead, ja saad uuesti mõõ-

dund rõõmude ning õnnede osaliseks.

Ela häst! Jälleenagemiseni! kõlab rändlindude hüüe sinise sügise taeva alt ja päikese jahedat kiirred suudlevad unele elule viimseid astreid, mida noppinud Sulle, et tulla tagasi kerraks seda ilusat, mida rõõvind on sügis.

TEMPORA MUTANTUR, ET NOS MUTAMUR IN ILLIS.

A. ZIRK.

Ajad muutuvad ja inimesed ühes nendega, seda ei pane meie igakord mitte tähele, kuna see aastate vältel toimub. Üks juhtumus lähedast minevikust, mis ulatab olevikku.

Kevad,..... 1919.a.

Petseri mägisel maal keeb kibe võitlus punastega elu ja surma pääle. N.N. partisanide patareid asub Košel-jäha jaamast 5-6 versta eemal küla juures ja sülitab koollega tuld.

Majandusosakonnast, mis asus toekord Valgas, on keegi patsientide järele sõitnud ja liikudes, paun seljas, laskmise suunas, katsudes patareid üles leida. Sammudes umbes paar tundi mägedest üles ja alla ei saa patareid kergesti kätte: Laskmine kestis vahetpidamatult kajades kümnekordselt vastu Petseri mägedes, ning raskendades sihi saavutamist. Vaenlane onast vaatepunktist oli liikujat tähele pannud ja hakkas manööverdavas soomusrongist teekäijat tülitama. Tahes või tahtnata tuli suure männi kõrval istuda, et vähemalt läheduses lõhkevate kuulide ja srapnellide tükiid viga ei teeks. Läheduses sõidab üks setu oma punase ruunaga, ise ikka natukese aja pärast vaenlase poole tagasi vaadates, kui kaugemale kuulid kukuvad ja kas nad hädaohtlikud. - Seni läks kõik libedasti, kuni kuul juba nii lähedale kukkus, et lõhkemise tagajärjel õhku tõusnud porri ja kuulitükiid padinal ja rabinal kaela langesid, siis oskas küll valgu kiirusel vankrist maha ronida, "ptu, ptu ptu" kebust rahuõhuda ja orus põõsa taga lahingu mõõdmist oodata. Päikese loojaminemisega mõõcus ka lahin-

gu ägedus. Paariverstaline traattõke teeb veel teed pikenaks, et läbikäiguni jõuda. On ka näha juba patareid, kus juures mehed askeldamas. Patareis on keegi valges läbilõigunenud, perises poolkasukas hürra, valgest lambanahast soome mütts pääs. Aukraadi tunnuseid õlalappide kui ka tärnide näol sellel ajal ei olnud mees kanda. Tulija arvas välimuse ja endiste kogemuste põhjal, et tegemist on mõne ninaka allohvitseriga. Et siin oksitus, selgus varsti. Saades vastust, et see ja see patareid ja et patareid ülem leitn. Bund vaatepunktil, saadi järgmiselt tuttavemaks: "Kuat teie tulete?" "Valgasti!" "Kes teie olete?" "Olge!" "Kes teie olete?" "Vaatake kohe, kes teie olete!" "Go häd, kes teie olete?" "Mina olen pataljoni ülem!" "Mina olen... patareid l. velsker!" "Ah, siis Teie olete nii suur nina, et Teid peab ägaüks tundma?!" "Ma pole seda ütelnud, aga ma ei tundnud Teid ka!" "Esi-mee küsimuse pääle peate vastama, kust Teie tulete ja kes Teie olete, muidu võib kahtlus tekkida!" "Noh, kui kahtlus tekib, siis arreteerige, siis saate teada!" Seda üteldes tahtis tulija edasi sammuda "Teie ei tohi kuhugi minna, kui Teiega ülemus räägib!" kärgatas kõrval seisev, kõrge kasvuga pikas n.n. romanovi, mustas katmata vene kasukas, punase näoga ja suure "kulli-ninaga" hürra. Nagu pärast selgus, oli see pataljoni ülem adjutant. Küsides nime ja seda taskuraamatusse üles märkides kärgatas vast-tutvustand pataljoni "vana" "Võite minna! Kandke sellest patareid ülemale ette!" Kümnekond sammu tagant kuuldus adjutandi kuri hää: "Vai kuradit arreteerida, püssi tarvis niisugusele!" Hilja õhtul vene külas tänaval seletab adjutandi juures alles pataljoni ülem patareid vana-ohvitserile midagi. Vastaspool ei saa rahu: iseäranis tundub ülepiiri astumisena arreteerimise ütetus. Pataljoni ülem seletab, et patareid ülem (Patareid oli pperstiivalt pataljoni ülem kääntada) oma meestele selgaks teoks, et mehed k... küsimuse pääle vastaksid, kes nad on, kust nad tulid jne... "Vabandage, hürra kapten, ma ei tunnud Teid!" "Mist! See ei tähenda midagi! mis tähendas "S võisv... usdim teonon" "Siis arreteerige mind!" Sähvas g... adjutant ratsahobuse seljast vahele, iseäranis hoides "Svungiga" taeva poole (järele)

Professores „Videvix“

„lady“ Lindeberg

peavemult õpetas inglise keelt; rääkis,
abielludes Eesti territooriumil, kasvutseb
koost. kanda Pabariigi uute noortide
kude eest

KATKEID KOOLIELU MÄLESTUSTIST.

Õnnapärane elu oli seal Kapstavers kõrgeas algkoolis/Palju mälestusi on seal, aga osa neist kattub juba unustuskooriga.

Elasime kõik, peale Üksikute erandite, sama kooli internaadis. Sõime ühes lauas ja magasime ühises magamistoa, mitmekesi ühes voodis. Sügiseel, kui ka kevadel peale õpetundide lõppu tühjenes koolitaja kiiresti Minidi loodusesse ja tuldi tagasi alles õppimistunni algul. Talvel aga, kui pärane paukus ja vinguv tuul laud vastu akent paiskas, elasime tees sipelgatena. Poiste karvitada oli kolm klassituba, kaks magamistuba üsna köök, millestest ruumidest klassid õppe- ja õppimistundidel ka tüdrukutele kuulusid, kuna vabal ajal need teise naise juures asusid, kua oli nende magamistuba ja köök. Äärmiselt kõrgist oli seal elu, kui ta ainult poistele kuulus. Üks joonistas, teine luges raamatut, kolmas ajalehte, neljas kirjutas, viies lahendas ülesandeid j.n.e. Siin nurgas oli malelaud kibe võitlus käimas, seal mängiti kaarte. Keegi istus kantsele ja sõi rahulikult. Kuidas ahju ees kummulilõkatud probikasti otsas istus poiss ja parandas viske, ta kõrval põrandal leidis teine susipüüsi, kolmas katsus jalga kaelale panna ja neljas oli naeled põrandasse löönud ning õmbles raamatut. Osa oli aga neid, kes teiste eeskirjuse enese ülesandeks tegid, nad ajasid valendid maha, joonistajal vee ümber, võtmeid lugejal raamatust ja jooksid sellega ära. Tihtigi hüppas kui segatu ussist võelatut pingist, ja algas lööming. Sarnaseid polnud vähe, ning mõnikord kannis kõrvalt lõppesid nad.

Õhtul kell 1/2 6 algas õppimistund, siis tulid tüdrukud klassi ja meie elurasaatna lehekülj põbrinus silmapilkselt. Iga poisi peale mõjus tüdruku iluvõime enamoodu. Kes enne lärmitses, istus ja vaikis, tõstis nüüd häält ja püüdis iga võimaliku juhusega oma mehisust ning vägastust ärnemate silmis tõsta. Mõned poistest ei lahkunud aga nadid sügugi eeskirjate tüdruku tulekust. Tüdrukud:

*) Tund, kus õpilased ise korda pidades vaikselt õpivad.

olid elavamad, kui omakeskel ja nendest sõjude segust kujunes jutuvadin ning lärm, mis igale kõrvale küllalt pehme pole, pealegi kõigile klassilärmi nime all tuntud. Aegamööda muutus lärm taasaseks suminaks, kui helises kell. Kell pool seitse helises ta jälle ja siis tormati igast klassist sarnase hooaga välja, nagu põleks terve maja laes kides. Tormamine oli tingitud söögiajast: õhisköögis teise maja juures oli laud kaetud, ning viimane ei tahtnud keegi olla. Ei olnud kerge see söömanimek. Kitset, pirn, daat ja järsust trepist kolme ja nelja asti kaupa alla jookstes polnud see sugugi haruldus, kui jalgade asemel selga tuli tarvitada ning hiljem saadud põrutusi mitu päeva põdeda. Siinjuures tähendan, et tüdrukud teisest trepist käisid. Seetõttu ka nende allaminek mul täpselt teada pole, aga kiire oli ta kindlasti ja siniseid selgi polnud vist sugugi vähem kui meil. Väljaspool maja oli juba kergem edasipääs, aga sügisel pimedail õhtuil juhtus siingi katastroofe. Üle perise õue viis kitsas lausdadest tee üle kraavi ja ümber kõstri õunaaia nurga. Kõrge kupõrje korral lendas tihtigi nõrgem kitsalt teelt kõbuli porri, ehk sillalt kraavi, kus ta nii poriseks sai, et söögisaia silmspilkselt kadus. Salk ettevõtlikumaid poisse kiskusid lahti ühe lati kõstri õunaaiaast ja kasutasid otsemat teed, aga saadi jälle ning likvideeriti seegi võimalus. Kell seitse algas jälle õppimistund ja lõppes 4⁰⁰. Baskere läks kolm tundi järgimööda õppida. Viideti väga mitmeti. Ma käsitasin neist ainult üht, mis omas massilise tähtsuse ja iseloomu meie elus. See oli kirjavahetus.

Kirjutati järjekorras: poisid tüdrukutele, tüdrukud poistele, poisid poistele ja tüdrukud tüdrukutele; üheljaol poistel olid "omad" tüdrukute seast välja valitud, kuna teised juhuslikult kirjutasid. Saadeti pilkekirju mõne "paari" kohta, karrikatuure, ametlikke kutseid ja igasuguseid juhuslikult meele tulevaid asju ning uhkete kohta käivaid sõmulaule. Kirjutati niipalju, et paberist puidus tuli ja iga väiksema pabeririba kirjapaberiks hoiti.

Alul oli kirjavahetus ainult omavahel ühes klassis; hiljem laius ta üle kõigi kolme klassi ja koolis tekkisid kirjakeandjad. Oli kolm klassi, igal oma kirjakeandja.

Seda ametit pidasid klassi terasemad ja julgenud poisid. Kirjakandjate aegu enam omas klassis kirju ei vahetatud, vaid ikka võrresse klassi saadeti. Õppimistunni kestel vahetatigi kirju, muul ajal selle järele tarvidust ei muutud. Tunnialul tehti teatavaks kirjakandja, kirjed kordi teha kätte. Krupp eeris kirjad klasside järele see kirjakandja ja toimetas nad kohale, viimasesse klassi vastuseid ootama jügedes. Sealsete vastustega läks ta teise klassi, korjas ka seal vastused ja alles siis tuli oma klassi neid jagama omanikele. Iga klassi kirjakandja töötis sarnaselt ja nii oligi see kapstavere kõrgema algkooli "postikorraaldus". Päälnüha lihtne ja kergesti teostatav, kuid ta polnud kaugeltki seda, sest et keelatud tuli oli ta, seega hinnustatav, aga rebkesti kättesaadav. Väikseid piire ootama kõik õppimistunnis. Sa sobitud keegi ilma korrapidaja loata läbida klassist, ammügi mitte võrresse klassi minna, nagu seda kirjakandjad tegid. Kontrollimisilmapilgul, mil õpetaja klassi korda kontrollimas käis, olid kirjakandjale kõige raskemad. Kirjakandja almas võrresse klassi, muutus see rehtuks undishimust. Õpetaja tuli korda jälule säädna, nüüd oli kirjakandj sunnitud pingi alla laskumisega ennast varjema, vastasel korral nägi teda õpetaja ja kirjutas korrerikkujale märkuse päevarannatusse. Sagedasti tuli õpetaja nii jürsku klassist, et pingi alla minek võimatuks muutus, ning märkuse oli kirjakandjal kindel. Mitmele algimes märkuse päevarannatusse ja vähaks jää neid, kes julgesid hakata kirjakandjaks. Otsiti teisi võimalasi kirjavahetuseks ja leitigi. Leiu pehe oli, et ta ainult kahe kõrvuti oleva klassi kirjavahetust võimaldas, aga kolmandasse klassi, mis vastav keekkooli esimesele klassile, arvati ühest saadetisest küllalt olevat, ja see tehti õppimistunni vahelajal. Olid ja seal sed algkooli "klunnidest" kõrgemal, seega mõttevahetusi vähen. Kaks algkooli lõpuklassi hakkasid oma leitud kasutama. Selle selgituseks mõned read. Kahe klassi ühisest seinast käis läbi õhupuhastuse toru. Meie klassis avanes toru ahju ja sein vahel, kuna ta vastaspool kõigile nähtavalt ahju kõrval ilmsiks tuli.

Üks poistest oli meie klassi kõige vähema, tragima niug targema poisi saapad ahju taha visanud. Väike poiss otsis saapaid kogu päev, enne kui sõbralt saabaste asukohta teada sai, läks otsima oma saapaid nimetatud ahju taha

(järgneb)

Ca(OH)₂

Suflöör

Nagu Simpsonil jõud,
mi tuleb vist temal
rääkimine teendidel
juurtest. Delüla
ei löika ca neid
maha.

Minu leul on minu oma,
ta on muret, vain täis,
ei saa hõisata ja nanda,
temast sügis läbi käis.

Vaikselt viise ehagisi
omast murest veeretan,
ei saält teistal võtta viisi.
Lasku, las ma kurvaetan.

Laulik, Sina laule laula,
kannet noorelt kõlsta;
veel on vägev tema kõla,
Koorus, Sulle hõisata.

Pea eak katkevad ta keeled,
lugulaulu lõpetavad,
jõudvad ligi mure tunnid,
laulu viisi ära viivad.

K I A S ?

Kui istun üksine ja mõtted loovad pilte,
siis tuleb meele mulle esitoks mu koou;
mu võitlused ta eest, ja laingua,
kus olin roimar - lapsin vandaimeest
ja ise tapetud saie vaenlaseest.
Sõs lõhkesid sõrmedelid: ilusaim pilt looduses!
Aovalgel surid orjad,
ent andsid oma surnas elu vabadusele.
Suur silmapilk on valus sünnitada vabadust,
ent suurim kõigist siiski armastus.
mu varaid, kõnede armastusest kes,
te olete kõik väikesed, väikesed lapsed
ja mängite. Te mängu vaatlen päält
ja kurbus asub hinge: miks nii väikesed olete
ja mängite mu südamel?
Kuid millas seisab teie süü?
Vist lapselikus mängus? - siiski ei!
Te alusolemise põhjuses vast seisab teie süü -

18.IV.26.

K.Sass.

Rongil, öö. Koiksudes loigiseb rong roobastel. Tahaks magada, aga ei saa. Olen pikali ja mõtlen, et sel vagunil vist vedrud puuduvad, sest iga roopajatku kohal teeb ta hüppe ja nõksti - sina muud kui lenda ja rappu võimsa inertsi sääduse põhjal. "Unest ei tule ikka midagi välja", ütlen poolvaljult oma kolmandal korral. "Ega tule jah", vastab kohe alumisel korral istuv talunaine, "tulge alla, noorhärra, a'ame parem juttu." "Sinu jutt või asi" mõtlen Ronin siiski alla. Koban jalaga ettevaatlikult alumise pingi järele; käes - sääl ta ongi! Toetan jala kõvemini pingile ja olengi all. Samal silmapilgul aga kuulduv vali "ai". Selgus, et olin ühele tukkuvale noorhärrale näpu pääle astunud. Babandan. "Mis see enam aitab!" vihas- tab noorhärra. Keegi naisterahvas naerab. Mõtlen, et paa- gu siis näppu suhu ja nutku, kui vabandus ei aita. Nibutan enda talunaise kõrval pingi otsakese pääle istuma. Vaat- len teisi kaasreisijaid. Talunaise kõrval istub keegi har- ritlase välimusega, kuid siiski teatava maamaiguga kesk- ealine härra, vist mõni agronoom. Tema kõrval akna juures - preili, kes enne naeris. Meie vastu istuvad: esiteks see noorhärra, kes oma näpu mu talle pistis, siis tema kõrval peaaegu samasugune tukkuv noorhärra ning päris akna kõr- val nurka toetunult istub keegi maamees, kes ka ainuke on, kes korralikult magab norskamisega ja muude sarnaste lisanditega. Jutt, mis vahepääl soiku jäänud, hakkab jäl- le liikuma... Keskealine härra ja preili ajavad sosista- des juttu - midagi kirjandusest, raamatuturust, näitemän- gust jne. Talunaine hakkab minult tasa ja targu pärima, et kuhu ma sõidan, kust ma sõidan ja mis asja pärast ma sõidan ning kas mu vanemad elavad, kas õdesid ja vendi on, kas naisemees või poissmees, siis kas ma elan, mis amet, kui palju palka saan jne. Ma andsin talle vastuseid nii kuidas aga juhtus.

Igav on. Mõtlen, et kuulan siis vähemalt teistegi juttu. Tehtud. Kaks noorhärрад ei tuku enam ja räägivad vaevalt kuuldavalt. Kuulatan tähelepanelikult: - räägi- vad koolielust. Preili ja "agronoom" räägivad midagi häädest raamatutest. Esimene võtab akna lauvalt mingisu- guse raamatukese ja hakkab säält "agronoomile ette lu- gena. Kuulen üht noorhärрад teisele ütlevat: "Kes teil

säl III das kõge väljapaistvamad õpilased on?" "Kuidas väljapaistvamad?" küsib teine noormõrra. "Noh, nii seltskondlikkuse, rikkuse, õppimise, karutukkide jne... poolest" "Ah nii!..." sõnab esimene ja algab kirjeldust. Millegi pärast ütleb ta ainult niised kõvemini; järgnevat seletust aga nii tasa, et ei kuule. Kuulatan siis vahetpidi niikaua, mis preili "agronoomile" ette loeb: "Taal" ütleb üks õppur teisels. Sosin, naer. Preili loeb raamatust (vist mingisugusest raamatute nimestikust, nagu pärast aru sain) "Klassipäevaraamat" Haridusministeeriumi väljatöötatud ja kõrgis koolides tarvitusele võetud. Hind 250 mrk." Oppur ütleb teisels: "Zirk." Preili loeb: "Prantsuse suurtükiväe kapten. Autor N. Jantes. H. 50 mrk." Oppur: "Otsing." Preili loeb: "Tarta linna plaan, mitmevärviline, ühes linnajagade, tähtsamate riigi- ja erasutuste ning majade Nr.Nr. ülestõhendamisega. H. 35kr." Oppur: "Lill" Preili: "Rebitav seinakalender, antakse välja igal aastal. Saadaval ühes alusega ja ilma. Oppur: "Treier."" Preili: "Des Hanses Dämon." Schauspiel von G. Sand". Oppur: "Panksep". Preili: "Mäeküla piimamees E. Wilde. H. 180 mrk." Oppur: "Pahla ja Bloom". Preili: "Alte Junggesellen." Schauspiel von Sardou." Oppur: "Volmer ja Kurvits." Preili: "Kilplased. Odamehe rahvaraamat, piltidega." Oppur: "Hendrikson". Preili: "Spion von Rheinsberg" Lustspiel von Gottschall." Oppur: "Taat'mann". Preili: "Päata ratsanik. Mein-Riid. H. 100 mrk." Oppur: "Karu, Ilves, Kengro (Känguru)." Preili: "Elajate ilmast, esimene osa. Biggol. H. 150 mrk." Oppur: "Veeber." Preili: "Heliredelid ja harjutused klaveril. Pabst. H. 75 mrk." Oppur: "Krunn" Preili: "Lastepildid. T. Ussisoo ja T. Kuusik. H. 15 mrk." Oppur: "Kattai, Lomp." Preili: "Unsere guten Landleute. Sardou." Oppur: "Kriisa, Kalinin". Preili: "Unverschämten." Schauspiel. Augier." Oppur: "Ots" Preili: "Tilli. Lustspiel von Stahl" Oppur: "[redacted]" Preili: "[redacted] Rudolf Reimann, luuletused" Oppur: "Intelmann'id". Preili: "2we Brüder. Guy de Maupassant." Oppur: "[redacted]" "Adof". Preili: "Paranda oma keelevead" J. Aavik, h. 15 mrk. Oppur: "Hütter" Preili: "Kui säask säär-luu murdis. Hind kõit'e 65 mrk-" Oppur: "Jantsikene". Preili: "Jarku jSuluöö. 48 ltk. h. loomk" Oppur: "A. Jakobson". Preili: "Ein Epitzbubengewissen. Murray." Oppur: "Aeeris". Preili: "Armer Edelmann" Feulenet." Oppur: "Mägi" Preili: "Der Sohn des Senators. T. Storm."

Oppur: "Johanson", Preili: "Frau Sorge, Hermann Sudermann, Schulausgabe von P. May." Oppur: "Elias", Preili: "Ein Schritt vom Wege, Wichert." Oppur: "Kolga", Preili: "Don Quixote, Cervantes." hind 225 mrk.

Siis kuulsin veel mõnda nime, sosinat ja ngeru. Preili ei lugenud enam nimestikust. Korraga - kui imelik - tunnen kuidas vagun hakkab tagurpidi liikuma, sääljuures ringi tiireldes; imestan, et vabariigi raudteel uus muugavus sisse säetud: sõidu ajal ka karuselli naudimine. Vagun kõigub, kiigub, keerleb... Noorhärрад vahivad mind, sosistavad ja irvitavad. Mis te irvitate - ega mina ometi teie koolist ei ole?! tahan ütelda, ega ei saa; see on just nagu lukus - ei saa avadagi. Ja vaata hullu: Kõik vagunias olijad võtavad teineteisel käelt kinni ning hakkavad laulma ja mida veel! Kõrtsist just välja nüüd tulen ju ma, vagun, mis imelist nagu teed sa, vingerdi, vänderdi...

"Piletid, sõidupiletid, sõidupiletid? Vihastan: "Kes neid sõidupiletisi siin vahele laulab?" "Noorhärрад, teie pilet!" Karjub keegä päris ligidal. Mind raputatakse. Kõik läheb segi. Silmi ees on pime; kadunud on laul, vagun ei keerle ja rattad kolksatavad jälle monotona sääl-iga roopajatku kohal. Avan silmad; (Nad olid mul nagu nüüd märkasid, päris kinni) Näen konduktorit vastasistuvat piletid kontrollivat. Omaks ehmatuseks märkan ka, et teetun talunaise õlale. Saan aru, et olin vahepeäl maganud. Jätan silmapilk oma toetusese ja palun talunaiselt vabanadust. "Oh, mis test!" ütleb naine, "noor inimene ja väsinu - piias ta unigi ei tule." Jutt läheb elavamaks..... Hommik koidab. Jõuan sõidusihini. Pooluimasena astun haigutades ja jaheduse pärast küüru tõmmates perroonile.

Heio.

KAS SUUDAB KESKKOOLIDE TSIENDUSKLASS PÄRKUDA SEDA, MIDA TEMAST LOODETAKSE.

On liikumas mõte, et meie hariduskorralduse ümberkujundamisel eesrinnas just keskkoolidele täiendusklassi avamine päevakorrale peaks kerkima.

Olevat tunda õpilaste uputust ülikeolis, sel tagajärjel kannatavat ülikeoli õppetöö ja kõige selle peale kinnipüüdmiseks tarvis jles tõmmata sõela - keskkoolide täiendusklassi näol.

Mida loodetakse siis täiendusklassist? Täiendusklassilt loodetakse, et ta ette valmistaks vaimiliselt tugevamaid õpilasi ülikoolile, ta peab tagasi paistama neid õpilasi, kes ei tundu ülikooli töö jaoks küllalt kohased olevat, ja et meil mõnede poolt isegi õpetlaste uputusest räägitakse, siis ka ära hoidma, et liig suured bulgad ei pääseks kõrgema hariduse osalisteks.. Nii siis loodetakse täiendusklassi avamisega saavutada seda õiget viisumi osakonda, mis oleks võimas kõigile õiglaselt määrama õiget sihti. Ei taha-ju keegi vaidlema hakata, et meie ülikooli kitsais ruumes raske ei oleks õppetöid korraldada, kuid ega's siis kord juhuslikult ehitatud ülikooli ruumid või saada meie hariduseulatuse määrajaiks, vaid ise määrame omale ruumide suuruse, vastavalt haridustöö nõuetele. Eriti soovitakse ega näha, et täiendusklass tõstaks õpetlaste teadmiste tasapinda ja vähendaks ülikoolis õppijate arvu. Mulle paistab, et sarnase väitega tahetakse konstateerida meie praeguste keskkoolide madalat töövõimet.

Võib olla, alguses, olles erilistes oludes, oli koolitöö puudulikkude õppekavade tõttu ja muil põhjustel sunnitud vähe libedamini edasi minema, kuid nagu iga eluavalendus harilikel ajal ka oma harilikud rööpad leiab, nii see ka koolitöös. Algaastatega võrreldes on koolitöö märkse sugavamaks muutunud ja kui kord meil nii kaugelt jõutakse, et õppekava omale lõpiiku kuju omavad, siis koolitöö alal veelgi suundetakse süveneda.

Kui need summad, mida täiendusklasside avamisel üles võetakse, praeguste keskkoolide õppeabinõude ja teiste tarviliste täienduste peale mahutatakse, siis on küll kindel, et praegune keskkool viieaastase systemaatilise tööga kaugelt rohkem päästa suudab kui seda isegi kõige ideaalsem täiendusklass teha suudaks.

Vähe usku on ka sellesse, et täiendusklass suudaks kedagi ülikoolist eemale peletada. "Kui on koerast üle saanud - saab sabast ka" - ütleb vanasõna.

Kes andekad on, saavad temast kergesti üle, kes vähem andekad, kuid tahtejõulised isikud - murravad omale tuupimisega teed, kuid neid õpilasi, kel pole üht ega teist jumalaandi, kahutab täiendusklass küll kõigevähem, sest nad ei näe praegustki lõpuklassi, vaid auravad õigel ajal ära...

Nii langeksid täiendusklassil kaks suuremat ülesannet ära ja kolmas ülesanne, et ta saadaks õpilasi ühe aasta vanemina ülikooli, on sedavõrt tühine, et sellest üldse rääkida ei maksa.

Kui aga soovitakse meie praegustele noortele hariduse omandamisel vähe teist suuna anda, siis tuleks sellega hoopis teisest otsast pääle hakata. Sellest aga teine kord, kui "IDU" veergudel vaba koht leidub.

P.P.

KUS OLED, MU HING ?

Kui leiaksin oma hinge, siis laseksin tal laulda
koidust ja ehast...

Jutustada jutte õnnemaast ja päikesest, mis mulle ar-

Kus oled, mu hing? (mas

Kas näen sind siis, kui sõbra sinisilma vaatan,

mis tumedad kui põhjamaa öö?

Või näen sind siis, kui lõpmata värvide koske vaatan,

mis kaovad üttu kui vöö?

Või kõnnid sa metsateel, kus sosistab tuul ja let

üle su astme? (ei liigu

Või ilmud sa uneta ööl, läbi pisarate, kui kaste?

Kus oled, mu hing?

Kui leiaksin oma hinge, siis laseksin tal laulda

koidust ja ehast...

El-Sa.

Ilule laske mul elada...

ilus on elu ja ilus on ilm.

ilus on võitja säatendav siilm...

ilus on nutte ja hõisata.

ilus on naerda ja tantsida.

Ilule laske mul laulda...

ilus on kastei hommiku koidus,

ilu on tormis ja tuleloidus;

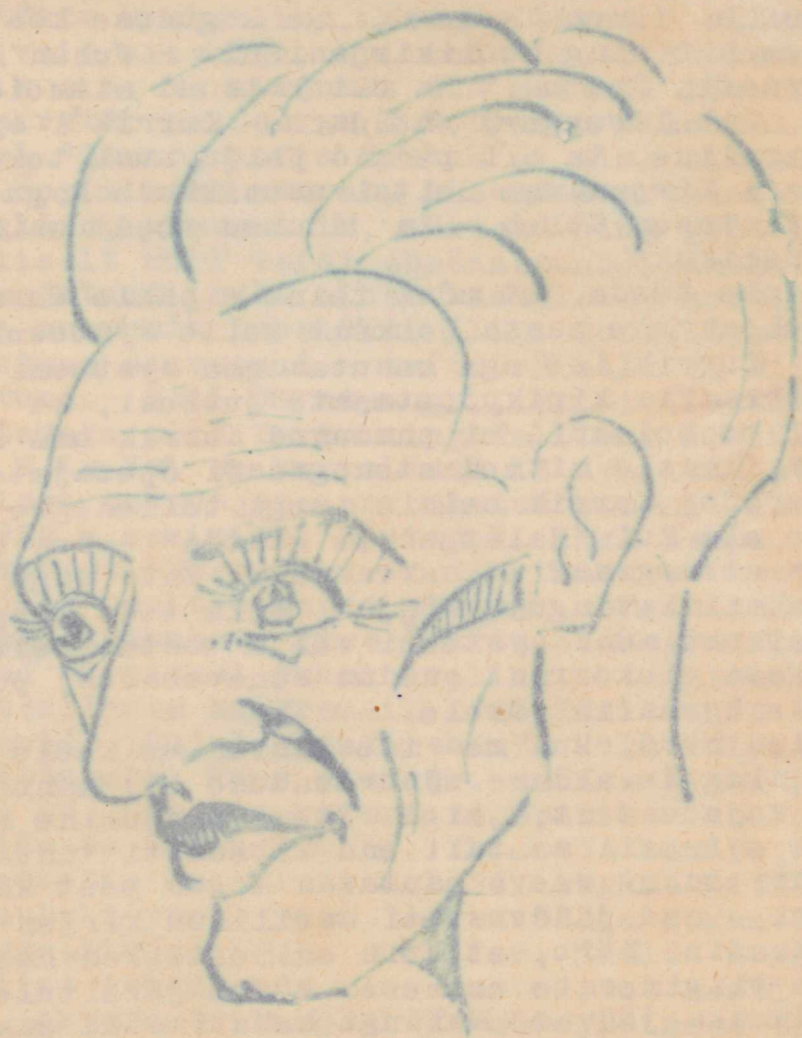
ilus on eha ta mänglevas varjus

ilu on haldjate liuglevais karjus...

Ilule laske mul elada...

El-Sa.

III klassi Pargasepp

Erubab sinuseid. lahendada 5 min. jookul,
kus teised mitu tundi askeleavad. Aga
järelsamitist ärme parson räägime...

STENOGRAAFILINE LIIKUMINE EESTIS.

on võrdlemisi noor ning piirdub territoriaalselt Tartu ja Tallinaga.

1882. a. ilmus Tartu Kooli ja Kirjanduse kōstrilt - tuntud kōnemeht ning koolikirjanikul - Juhan KURRIK'ilt "Stenograafia 3petus." Ta oli katsund mitmeid systeeme (Stolze, Gabelsberger) vheada. - Kurrik'i süsteem oli liig keeruline, ta oli pidanud palja aasi teid tarvitama, nagu Eesti Kirjanduse Seltsi asemikkude kogu 1917. a. oma arvustuses ütleb - "nõud uned teed" said süsteemile saatuslikuks.

Ei ole teada, et mõni teine - pāale Kurrik'i enda - oleks neljakymne aasta jooksul selle süsteemiga avalikult esinend. Kurrik ise aga kasutas oma süsteemi väga laialt. Ta stenograafis kirikuõpetajate jutlusi, ka tähtsamail avalikel koosolekuil ei puudunud Kurrik oma stenograafiaga. Talt ilmusid mitmed stenograafi õpetajate jutlused (Willigerode). Kurrik seisis isegi tolleaegse valitsuse kahtluse all kui "Salateadete saatja" - see aina tiivustas teda stenograafiat harrastama. Ent, nagu öeld, polnd ta süsteemil levingut. Põhjus, miks teda keegi kuni 1921. a. ei katsund mõnd süsteemi välja töötada, peitus muidugi tolleaegsen olukorran: puudus sõnavabadus, puudus ka vajadus stenograafia järele.

Alles nüüd, kun me iseseisvus me keele riigikeeleks muutnud ning laialdase sõnavabaduse (!) annud - tunneme erilist vajadust et, järele. Sten. puudumine andis me iseseisvuse esimesil aastail end kibedasti tunda. Veel hiljuti nähti suurt vaeva asutavan kogun peet kõnede kokkusaadmisel - nad jäädvus. et harilikun kirjan. insener Vaheri meetodin. Näib, et meile esimeste rahvasaadikute, me esimeste riigimeeste esimesed kõned järeltulevaile põlvile kadunuks jäävad. Muidugi hakati nüüd enam tähelepanu stenogr. pühendama. - 1920. a. tegi keegi sakslane katset Stolze-Schrey süsteemi eesti keele jaoks ymber töötada, kuid autori eesti keele puudulik tundmine tingis süsteemi surnud synni. - Keegi Iltal tõlkis Tallinnen venekeelse Sirovsky süsteemi eesti keele, - ta ei kirjastanud teda, süsteem jäi saladuse kätte alla. Autor ise ei askund süsteemi võimesse, ta õpetas teda "Ekonomist'in". Süsteem oli raskõpitav ning tal polnd edu.

Siis töötab veel Stolze-Schrey süsteemi eesti keele jaoks ymber Tartu Reaalgümnaasiumi õpetaja Pruus, ka tema ei kirjastanud oma süsteemi, vaid õpetas teda Reaalgümnaasiumis - ent eda ei saavutatud.

1921. a. töötab Alfred Kivikink oma süsteemi Stolze-Schrey süsteemi järel välja. Ta jättis algupärase reegli - kolme-tõste sümboolika, kergõpitavad - alies, alfabeevi mautis vaid niipalju, kui seda eesti keele omapärasusel, kasulik oli. Ta kirjutas oma meetodi tookordse N. M. Kr. Yh. pääsekretär Mr. George F. Robinson'i lahkel ainelisel toetusel "Stenograafia õpetus'e" nime all 1921. Opi raamat on iseõppimiseks määrat, sisaldab arusaadavalt väljatöötet reegleid, ylesandeid, näiteid ning graafilisi tabelleid (Tehniliselt küll veidi ebaõnnetund). Autor on hoolikalt ning asjatundlikult ainet käsitlend, eriti tähelepanu väärt on suurhulk lyhendusi (ligi 300). Süsteem on endale tunnustuse saavutand - ta on võistlusel Riigikogun parimaks osutund. - Seni on stenogr., eriti Kivikink'i süsteemi - levitajaks olnud Tartu ning Tallinna N. M. Kr. Yhingud

Tartu N. M. Kr. Yh. on korraldand 13 avalikku sten. algkursust, millest osavõtjate arv ulatub 300-ni. Alul õpetas autor ise, 1922. a. senini on õpetajaks Karl Lemps.

1922. a. asutati Tartu N. M. Kr. Yh. manu esimeste kursuste lõpetajate poolt esimene stenogr. organisatsioon Eestin. - Praegu kannab ta nime "Tartu Stenograafia Klubi". St. kl. liikmed on mitmel puhul avalikult tegutsend, nagu näit.: Metsateadlaste kongressil 1923. Tõnisson'i kõne (ilmus stenogrammide põhjal "Postimehes") Palmor'i kõned jne. Novembri ja detsembri kuus stenogr. mainit klubi poolt kasvatusteadlase Mr. Chesley referaate seeria - kokku kymme referaati, mida ta Tartu N. M. Kr. Yh. ette kandis.

Muuseum saatis st. klubi 8. I. 26. August Kitzbergile tema 70 a. juubeli puhul yhen tervitustega kokkuvõtet järgmise sisuga kirja: "W. A. Kitzbilar, puulda saades Te halba tervislist seisukorda ning kartes, et eesti rahvas, eri noorsugu, ghverdab ilma ghäsk Te edaspidisest toodaugust oleme nõus Teile kas või igapäev tunniks-paariks saatma yht stenograafisti, et te vabalt, mõnusalt puhates, omi mõtisklusi võiksite üles tähendada lasta - sellega säästuk ehk nii mõnigi väärtus rahvalle."

Kahjuks sai st. klubi is. Kitzbergilt järgmise vastus "Olen kõige aja murelikult südame pääl kannud, et ma ikka veel teie lahke valmisoleku eest, mille yht stenograafisti saata, tänanud ei ole. Minust ei olnud tervislikult asja

Nõnda ei leiagi "Pannü" omale südame sõpra meie klassi ilu-
dusist ja see asjaolu ka teinud teda vagusamaks: ei ole
näinud kmmu temalt võimalust, ega grimasse.

-Y-

Õ P P U R E L U S T.
J. Mägi.

Esimese semestri tegevus kujunes meil lühiajaliseks,
sest varakult, enne jõule, sulati kõik koolid taudide tõt-
tu ja nõnda jäi õppurühingu ning sektsioonide töö poolele.
Õppurühing korraldas siiski 1 omavahelise teoõhtu. Ühingu
endise esimehe Aarsandi lahkumisel koolist moodustus uus
juhatus järgmiselt: Mägi - esimees; Mikhelson - abiesimees;
Soots - kirjatoimetaja; A. Eliis - laekahoidja ja Jansikene
- raamatukoguhoidja. Praegu tegutseb koolis viis sektsioon-
i. Huvidelkohaselt kuuluvad meie õpilased mitmesse neist,
nagu: spordi-, humanitaar-, laulu-muusika-, male- või näi-
tesektsiooni.

Tegevaim neist on olnud s p o r d i s e k s i o o n i:
pääle harilikkude harjutustundide peeti läinud aasta sep-
tembris Tallinna tüh. spordiväljal omavahelisi kergejõusti-
ku võistlusi, kus silmapaistvamateks osutusid - Jakobson III
kl., Lepik - II kl. ja Taal - III kl. Hiljem oli sõprus-
võistlusi meie ja kommerts- ning reaalgümnaasiumi parimate
mängijate vahel. Vähe enne jõulu vahetega peeti ära oma
kooli klassivahelised mängud korv- ja võrkpallis; klasside
tugevuse järjekord oli; korvp. - III, I, II. kl., kuna võrkp.
tuli esimesele kohale III kl., aga I, II ja IV-nda kl. vahel
jäi mäng poolele. - HUMANITAARSEKTSIOONIST: Ta ei saanud
semestri lühisuse pärast oma võimisi täiel määral ilmutada,
kuid siin on tehtud tööd eestkätt üldtundide s.o. vaidlus-
õhtute, ja "Raja" albumi III kaastööde korraldamise suunas.
Esimese üldtunni ainsuks oli vil. Lepik'u referaat: "Lige-
mistunne, sõprus ja armastus", mida õnnestanuks tuleb pidada,
sest vaidlused kujunesid elavaiks. Järg soovida, et humani-
taarsektsioon korraldaks tulevikus sagedamini sarnaseid üld-
tunde - vaidluskoosolekuid, sest need mõjuvad kaasa õppuri-
te eneseväljendamise ning mõtete avaldamise arengumisele.

Teisist sektsioonest edaspidi.

